

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

NGUYỄN THỊ HUYỀN

**TIÊU DÙNG CỦA DÂN CƯ TRONG PHÁT TRIỂN
BỀN VỮNG VÙNG BẮC BỘ GIAI ĐOẠN TỪ NAY
ĐẾN NĂM 2020**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

Hà Nội - 2016

VIỆN HÀN LÂM
KHOA HỌC XÃ HỘI VIỆT NAM
HỌC VIỆN KHOA HỌC XÃ HỘI

NGUYỄN THỊ HUYỀN

**TIÊU DÙNG CỦA DÂN CƯ TRONG PHÁT TRIỂN
BỀN VỮNG VÙNG BẮC BỘ GIAI ĐOẠN TỪ NAY
ĐẾN NĂM 2020**

Chuyên ngành: **Kinh tế phát triển**
Mã số: **62 31 01 05**

LUẬN ÁN TIẾN SỸ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:
1. TS. Lê Anh Vũ
2. TS. Hồ Trung Thanh

Hà Nội - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi, các số liệu nêu trong luận án là trung thực. Những kết luận khoa học của luận án chưa từng được công bố trong bất kỳ một công trình nào khác.

Tác giả luận án

Nguyễn Thị Huyền

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới TS. Lê Anh Vũ và TS. Hồ Trung Thanh đã nhiệt tình hướng dẫn khoa học, tận tình giúp đỡ, chỉ bảo, góp ý cho luận án của tôi được hoàn thành.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám đốc Học viện Khoa học Xã hội, khoa Kinh tế, phòng Quản lý đào tạo đã làm việc rất trách nhiệm, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong quá trình học tập và hoàn thiện luận án.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Ban Giám hiệu Trường Đại học Công đoàn - nơi tôi đang công tác đã động viên, tạo điều kiện thuận lợi cho tôi trong suốt quá trình tôi tham gia học tập và nghiên cứu.

Tôi xin trân trọng cảm ơn các thầy, cô giáo, các nhà khoa học tham gia Hội đồng chấm luận án trong quá trình học tập; các chuyên gia kinh tế của Viện Kinh tế Việt Nam đã có những chia sẻ, đóng góp tâm huyết, trách nhiệm và định hướng cho tôi để công trình nghiên cứu của tôi được hoàn thành.

Tôi xin cảm ơn gia đình, bạn bè, đồng nghiệp đã quan tâm, động viên, chia sẻ với tôi trong suốt quá trình học tập và nghiên cứu.

Xin trân trọng cảm ơn!

Tác giả

Nguyễn Thị Huyền

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU.....	1
Chương 1: TỔNG QUAN CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU LIÊN QUAN ĐẾN ĐỀ TÀI LUẬN ÁN.....	9
1.1. Các công trình nghiên cứu ngoài nước	9
1.2. Các công trình nghiên cứu ở trong nước	16
1.3. Những vấn đề nghiên cứu sinh tập trung giải quyết trong luận án.....	27
Chương 2: CƠ SỞ LÝ LUẬN VÀ KINH NGHIỆM THỰC TIỄN VỀ TIÊU DÙNG CỦA DÂN CƯ TRONG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG.....	29
2.1. Một số khái niệm	29
2.2. Tiêu dùng của dân cư trong phát triển bền vững	43
2.3. Các yếu tố ảnh hưởng đến tiêu dùng của dân cư trong phát triển bền vững.....	49
2.4. Kinh nghiệm quốc tế về tiêu dùng của dân cư trong phát triển bền vững và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam	55
Chương 3: THỰC TRẠNG TIÊU DÙNG CỦA DÂN CƯ TRONG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG VÙNG BẮC BỘ.....	66
3.1. Khái quát thực trạng, các yếu tố ảnh hưởng đến tiêu dùng của dân cư trong phát triển bền vững vùng Bắc Bộ.....	66
3.2. Thực trạng tiêu dùng của dân cư vùng Bắc Bộ.....	81
3.3. Đánh giá chung thực trạng tiêu dùng của dân cư trong phát triển bền vững vùng Bắc Bộ.....	111
3.4. Nguyên nhân dẫn đến xu hướng tiêu dùng của dân cư không bền vững	117
Chương 4: QUAN ĐIỂM VÀ GIẢI PHÁP TIÊU DÙNG CỦA DÂN CƯ TRONG PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG VÙNG BẮC BỘ	118
4.1. Bối cảnh quốc tế và trong nước ảnh hưởng tới tiêu dùng của dân cư trong phát triển bền vững vùng Bắc Bộ	118

4.2. Quan điểm và định hướng chính sách tiêu dùng của dân cư trong phát triển bền vững vùng Bắc Bộ.....	126
4.3. Giải pháp thúc đẩy tiêu dùng của dân cư trong bối cảnh phát triển bền vững vùng Bắc Bộ.....	133
KẾT LUẬN	137
DANH MỤC CÔNG TRÌNH CỦA TÁC GIẢ	
TÀI LIỆU THAM KHẢO	
PHỤ LỤC 1	
PHỤ LỤC 2	

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

CHỮ VIẾT TẮT	TIẾNG ANH	TIẾNG VIỆT
	Convention on International Trade in	Công ước quốc tế về buôn bán
CITES	Endangered Species of Wild Fauna and Flora	các loài động, thực vật hoang dã, nguy cấp
FMCG	Fast Moving Consumer Goods	Nhóm hàng tiêu dùng nhanh
GDP	Gross Domestic Product	Tổng sản phẩm quốc nội
GNP	Gross National Product	Tổng sản lượng quốc gia
GHG	Greenhouse Gas	Khí nhà kính
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change	Ủy ban liên Chính phủ về biến đổi khí hậu
OECD	Organization for Economic Co- operation and Development	Tổ chức hợp tác và phát triển kinh tế
PPP	Purchasing Power Parity	Sức mua tương đương
UN	United Nations	Liên hợp quốc
UNEP	United Nations Environment Programme	Chương trình môi trường Liên hợp quốc
VHLSS	Vietnam Household Living Standard Survey	Chỉ tiêu chất lượng sống Việt Nam
WAR	Wildlife At Risk	Tổ chức bảo vệ động vật hoang
WBCSD	World Business Council for Sustainable Development	Hội đồng doanh nghiệp vì sự phát triển bền vững thế giới

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 3.1: Tỷ trọng chi cho ăn, uống, hút trong chi đời sống	68
Bảng 3.2: Thu nhập bình quân nhân khẩu 1 tháng chia theo nguồn thu của vùng Bắc Bộ.....	72
Bảng 3.3: Thu nhập bình quân đầu người/ tháng.....	83
Bảng 3.4: Chi tiêu bình quân đầu người/ tháng	84
Bảng 3.5: Tổng chi tiêu bình quân 1 nhân khẩu 1 tháng theo khoản chi.....	85
Bảng 3.6: Cơ cấu chi tiêu đời sống của dân cư hai tỉnh Lào Cai và Bắc Ninh.....	88
Bảng 3.7: Tỷ trọng chi ăn, uống, hút trong chi đời sống	92
Bảng 3.8: Xếp hạng mức độ chi tiêu cho lương thực, thực phẩm	106
Bảng 3.9: Quan điểm của người dân về một số nhận định	109

DANH MỤC CÁC BIỂU ĐỒ

Biểu đồ 3.1: Dân số vùng Bắc Bộ	75
Biểu đồ 3.2: Lực lượng lao động từ 15 tuổi trở lên ở vùng Bắc Bộ	76
Biểu đồ 3.3: Cơ cấu chi tiêu tại Lào Cai và Bắc Ninh phân theo địa bàn.....	89
Biểu đồ 3.4: Cơ cấu chi tiêu tại Lào Cai và Bắc Ninh phân theo thu nhập	90
Biểu đồ 3.5: Mức độ sử dụng rượu/bia	93
Biểu đồ 3.6: Nhận thức của người dân về tác dụng của rượu/bia.....	94
Biểu đồ 3.7: Loại phương tiện giao thông thường sử dụng	97
Biểu đồ 3.8: Quan điểm về loại phương tiện giao thông bảo vệ môi trường.....	98
Biểu đồ 3.9: Yếu tố quan tâm khi có ý định lựa chọn đồ gia dụng, điện tử	99
Biểu đồ 3.10: Yếu tố quan tâm khi mua đồ điện tử	100
Biểu đồ 3.11: Yếu tố quan tâm khi mua đồ gia dụng.....	100
Biểu đồ 3.12: Quan điểm về vấn đề giáo dục	101
Biểu đồ 3.13: Tiêu chí lựa chọn trường học	102
Biểu đồ 3.14: Quan điểm về vấn đề y tế	103
Biểu đồ 3.15: Lựa chọn dịch vụ khám chữa bệnh.....	104
Biểu đồ 3.16: Nhận thức về hàng thực phẩm.....	107
Biểu đồ 3.17: Mức độ hiểu biết của người dân về tiêu dùng xanh/sạch	110

DANH MỤC CÁC HÌNH, HỘP THÔNG TIN

Hình 2.1. Mô hình tổng quát về tiêu dùng bền vững	49
Hình 3.1. Bản đồ hành chính vùng Bắc Bộ.....	78
Hộp 1. Kinh nghiệm quốc tế về thúc đẩy tiêu dùng bền vững.....	56